

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 02.07.2015, sp. zn. 23 Cdo 297/2015, ECLI:CZ:NS:2015:23.CDO.297.2015.1

Číslo: 13/2016

Právní věta: Námitka neplatnosti rozhodčí smlouvy uplatněná právnickou osobou sice při prvním úkonu v rozhodčím řízení, avšak po uplynutí lhůty podle § 33 zákona o rozhodčím řízení, není včasná, i když se tento účastník nedozvěděl o obsahu výzvy k vyjádření doručené náhradním způsobem.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 02.07.2015

Spisová značka: 23 Cdo 297/2015

Číslo rozhodnutí: 13

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Neplatnost právního úkonu, Rozhodčí doložka

Předpisy: § 31 písm. b) předpisu č. 216/1994Sb.
§ 33 předpisu č. 216/1994Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

I. Dosavadní průběh řízení

1. M ě s t s k ý s o u d v Praze rozsudkem ze dne 20. 8. 2013, č. j. 59 Cm 139/2012-45, zrušil rozhodčí nález pro uznání vydaný dne 5. 12. 2012 Mgr. P. B., advokátem se sídlem P., pod sp. zn. 1210001 (výrok pod bodem I) a rozhodl o náhradě nákladů řízení (výrok pod bodem II).

2. Soud prvního stupně vyšel ze zjištění, že předmětem Smlouvy o spolupráci ze dne 1. 9. 2011 uzavřené mezi žalobkyní jako objednatelkou a společností A. A., s. r. o., se sídlem ve Z., jako zhotovitelem, byla komplexní spolupráce při získávání nových obchodních případů a zpracování projektů - dotačních žádostí. V článku 7 smlouvy se smluvní strany dohodly, že majetkové spory vzniklé ze smlouvy nebo v souvislosti s ní budou rozhodovány s konečnou platností v rozhodčím řízení jedním rozhodcem či rozhodčím senátem. Stanoveným způsobem určení rozhodce je jeho určení jednatelem společnosti Rozhodci B. s. r. o. ze seznamu rozhodců vedeného touto společností ke dni zahájení řízení. Dále bylo zjištěno, že dne 5. 11. 2012 vyzval rozhodce žalobkyni, aby se v souladu s uzavřenou rozhodčí doložkou ve lhůtě deseti dnů od doručení výzvy písemně vyjádřila k podané žalobě a přeložila listinné důkazy, kterými lze prokázat její skutková tvrzení. Současně s tím žalobkyni poučil, že pokud se ve stanovené lhůtě nevyjádří, má se za to, že uplatněný nárok v plném rozsahu uznává a že skutková tvrzení žalované se považují za nesporná. Protože adresát zásilky s výzvou nebyl zastížen, byla zásilka dne 8. 11. 2012 uložena na poště a připravena k vyzvednutí.

Současně byla adresátu zanechána výzva, aby si ji vyzvedl. Protože si adresát zásilku nevyzvedl ve stanovené lhůtě, byla zásilka dne 20. 11. 2012 v 16 hodin vložena do adresátem užívané schránky. Dále bylo prokázáno, že žalobkyně sdělila rozhodci, že dne 4. 12. 2012 zásilku otevřel jednatel žalobkyně, pan L. D. K výzvě žalobkyně mj. uvedla, že smlouva, kterou jí rozhodce poslal v kopii, nebyla nikdy ze strany žalobkyně podepsána, že žalobkyně již dříve vyzvala zástupce žalované k doložení smlouvy a dalších dokumentů a že se jedná o podvod. Podání žalobkyně došlo na adresu společnosti Rozhodci B. s. r. o. dne 6. 12. 2012. Dne 5. 12. 2012 rozhodl rozhodce v dané věci rozhodčím nálezem pro uznání. Z potvrzení o pracovní neschopnosti ze dne 19. 8. 2013 soud zjistil, že Ing. L. D., jediný jednatel žalobkyně, se v době od 2. 11. 2012 do 5. 12. 2012 léčil pro akutní onemocnění.

3. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobkyně ve svém vyjádření k rozhodčí žalobě uplatnila námitku neexistence rozhodčí doložky předtím, než začal jednat ve věci samé (§ 33 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a výkonu rozhodčích nálezů, dále jen „zákon o rozhodčím řízení“). Soud k ní přihlédl i přesto, že ji žalobkyně vznesla až po marném uplynutí rozhodcem stanovené lhůty k vyjádření k žalobě, jelikož žalobkyně řádně doložila, že dříve tak s ohledem na onemocnění jejího jediného jednatele učinit dost dobře nemohla. Soud se proto žalobou v tomto ohledu dále zabýval. S odkazem na publikované usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. [12 Cmo 496/2008](#), a na judikaturu Nejvyššího soudu (rozsudek Velkého senátu ze dne 11. 5. 2011, sp. zn. [31 Cdo 1945/2010](#)) dovodil, že rozhodčí doložka je neplatná pro neurčitost stanovení rozhodců podle § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., obč. zák. Soud prvního stupně proto rozhodčí nález pro důvod uvedený v § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení zrušil.

4. V r c h n í s o u d v Praze usnesením ze dne 28. 8. 2014, č. j. 8 Cmo 420/2013-68, zrušil rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. 8. 2013 a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

5. Odvolací soud dospěl k závěru, že pokud rozhodce vyzval žalobkyni k vyjádření a žalobkyně si příslušnou zásilku v době, po kterou byla na poště, nevyzvedla, nastaly účinky doručení, i když se o tom žalobkyně nedozvěděla, jelikož k doručení došlo náhradním způsobem. Žalobkyně nezpochybnila doručení zásilky, pouze tvrdila, že se nemohla pro překážku na její straně s obsahem zásilky seznámit. Odvolací soud je toho názoru, že za omluvitelný důvod u právnické osoby nelze považovat to, že se na adrese pro doručování „nikdo nezdržoval“ pro nemoc jejího jediného jednatele. Odvolací soud uzavřel, že jestliže výzva k vyzvednutí zásilky byla následně vhozena do příslušné schránky, měla žalobkyně možnost si zásilku vyzvednout a vyjádřit se k věci. Odvolací soud proto dovodil, že žalobkyně nevznesla námitku neplatnosti rozhodčí doložky včas podle § 33 zákona o rozhodčím řízení, tudíž se soud dále nemůže zabývat namítaným důvodem pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení. Jelikož žalobkyně tvrdila v žalobě existenci dalších důvodů pro zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 zákona o rozhodčím řízení, jimiž se soud prvního stupně nezabýval, odvolací soud shledal napadený rozsudek nepřezkoumatelným. Proto jej zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

6. Usnesení odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním. Z obsahu dovolání vyplývá, že dovolání má za přípustné, neboť má za to, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která v rozhodovací praxi odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena, a to otázky procesního práva, zda vyjádření k žalobě (s námitkou neexistence rozhodčí smlouvy) bylo ze strany jednatele žalobkyně skutečně podáno opožděně, jestliže se tak stalo v důsledku nemoci jediného žalobceva jednatele, a v jakém řízení a zda vůbec, je možné omluvitelnost důvodu opožděného podání k rozhodci vlastně zkoumat.

7. Zásadní otázkou, na jejímž vyřešení stojí rozhodnutí odvolacího soudu ve věci, je, zda lze přihlídnout k námitce neplatnosti rozhodčí smlouvy, uplatněné žalobkyní v prvním úkonu v rámci rozhodčího řízení, která byla rozhodci doručena ve vyjádření zaslaném po uplynutí desetidenní lhůty stanovené k vyjádření se žalobkyně (v rozhodčím řízení žalované) k žalobě.

8. Dovolatelka poukazuje na ustanovení § 30 zákona o rozhodčím řízení, které předpokládá přiměřené užití občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“) tam, kde zákon o rozhodčím řízení nestanoví jinak. Dovolatelka má za to, že v rozhodčím řízení není možný postup podle § 50d o. s. ř. Zákon o rozhodčím řízení neobsahuje možnost, aby se žalobce domáhal neúčinnosti doručení písemnosti v rozhodčím řízení u obecného soudu. Nebylo podle žalobkyně ani možné, aby požádala o prominutí zmeškání lhůty k podání vyjádření k žalobě podle § 58 o. s. ř. Dovolatelka je přesvědčena, že pokud jí v doručení vyjádření k rozhodčí žalobě zabránila objektivní a omluvitelná překážka na její straně, konkrétně pracovní neschopnost jejího jediného jednatele, pak existenci takové nepředvídatelné překážky mohla namítnout pouze v řízení o zrušení rozhodčího nálezu.

9. Dovolatelka namítá, že odvolací soud svůj závěr, proč by se právnická osoba nemohla dovolávat omluvitelné a objektivní překážky bránící doručení zásilky, nijak neodůvodnil. Podle žalobkyně pro takový postup neexistuje zákonný podklad. Takový postoj zakládá nerovný přístup k účastníkům soudního řízení v závislosti na tom, zda se jedná o fyzickou, či právnickou osobu.

10. Dovolatelka navrhl, aby dovolací soud napadené rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, že citovaný rozsudek soudu prvního stupně potvrdí.

III.

Přípustnost dovolání

11. Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno včas oprávněnou osobou a obsahuje stanovené náležitosti, dospěl k závěru, že dovolání je přípustné, neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky procesního práva, která nebyla v rozhodovací praxi dovolacího soudu doposud řešena.

IV.

Důvodnost dovolání

12. Otázkou, na jejímž posouzení rozhodnutí ve věci stojí, je, zda je možné zabývat se zrušením rozhodčího nálezu pro důvod uvedený v § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení, pokud marně uplynula lhůta pro vyjádření se k žalobě v rozhodčím řízení, a to z toho důvodu, že jediný jednatel žalobkyně (rozhodčím řízení žalované) byl tou dobou v pracovní neschopnosti pro akutní onemocnění.

13. Je třeba vyjít z ustanovení § 33 zákona o rozhodčím řízení, podle něhož soud zamítne návrh na zrušení rozhodčího nálezu, který se opírá o důvody § 31 písm. b) nebo c), jestliže strana, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla, takový důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé. To neplatí, jde-li o spory ze spotřebitelských smluv.

14. Nejvyšší soud považuje za rozhodující pro řádné vznesení námítky neplatnosti rozhodčí smlouvy ve smyslu § 31 písm. b) zákona o rozhodčím řízení, zda takovou námitku vznesla žalobkyně (v rozhodčím řízení žalovaná) před vydáním rozhodčího nálezu při prvním jejím úkonu. Nejvyšší soud sdílí právní názor odvolacího soudu, že za situace, kdy si žalobkyně příslušnou zásilku s výzvou rozhodce k vyjádření se k žalobě po dobu úložní doby na poště nevyzvedla, nastaly účinky doručení, i když se o tom žalobkyně nedozvěděla, jelikož k doručení došlo náhradním způsobem (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26. 4. 2007, sp. zn. [20 Cdo 1612/2006](#), publikované ve Sbírce

soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 2/2008, v němž Nejvyšší soud řešil otázku doručování v rozhodčím řízení podle občanského soudního řádu). Nejvyšší soud shodně s odvolacím soudem nepovažuje za omluvitelný důvod u právnické osoby nevyjádření se k žalobě včas, jestliže je důvodem, že se na adrese pro doručování „nikdo nezdržoval“ pro nemoc jejího jediného jednatele. Bylo na jednateli žalobkyně, aby zajistil pro případ své nepřítomnosti či nemoci, aby společnost byla pro takový případ zastoupena pověřenou osobou, například v obchodním rejstříku zapsaným společníkem, zaměstnancem apod. Za právnickou osobu nemusí jednat pouze statutární orgány zapsané v obchodním rejstříku, ale mohou za ni jednat také jí pověřené zástupci, kteří mohou činit právní úkony v rozsahu stanoveném statutárním zástupcem společnosti. Pokud právnická osoba neučiní žádné právní úkony k tomu, aby zabránila zmeškání lhůt, nelze takovou skutečnost považovat za omluvitelnou.

15. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že dovolací důvod nesprávného právního posouzení otázky omluvitelnosti zmeškání právního úkonu právnickou osobou nebyl uplatněn důvodně, a proto dovolání žalobkyně zamítl (§ 243d písm. a/ o. s. ř.).